

# REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

**Abonamentul pe an:** în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500 —; pentru particulari Lei 400 —; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300 —. În străinătate Lei 800 —. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6 —

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

## Sumarul:

Situația economică a țării. — Stabilizare și bilanț. — Cum să ne pregătim pentru ziua de mâine. — A VI-a scrisoare către plugari. — Situația. — *Cronică:* Constituirea băncii internaționale. Banca Chioarului s. a. Cea mai mare întreprindere baneară din lume. — Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României. — Concurs.

## Situația economică a țării.

— Declarațiile dlui Ch. Rist. —

La începutul lunii curente, ziarele din Capitală au răspândit în țară și în străinătate unele declarații ale dlui Rist, consilierul tehnic al Băncii Naționale a României, cu privire la stabilizarea Leului, la finanțele noastre publice și la circulația noastră monetară, declarații, cari trebuie să umple de bucurie pe fiecare cetățean loial al țării.

Dl Rist face îmbucurătoarea constatare, că stabilizarea Leului nostru este asigurată, și că acum ar mai putea fi periclitată, numai prin grave erori financiare, cari însă după convingerea dlui Rist nu s'ar mai putea produce.

Îndreptarea finanțelor publice, spune dl Rist, face progrese; fără prea mare efort, finanțele noastre publice pot ajunge la normal. Incassările statului sporesc, dovadă că în contul avansurilor obținute dela Banca Națională, statul a plătit considerabila sumă de 400 milioane Lei. Și până la încheierea bilanțului, prin o politică energică și chibzuită deficitul de azi poate fi redus considerabil.

Mecanismul circulațiunii monetare, prevăzut cu ocazia stabilizării, a funcționat foarte satisfăcător. Dela 15 Iunie a. e. până la 21 Sept. a. e. Banca Națională a putut pune pe piață o nouă cantitate de Lei,

de peste 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> miliarde. În timp de 3 luni, emisiunea și conturile curente particulare au sporit dela Lei 21 miliarde 400 milioane la Lei 22 miliarde 650 milioane.

Acest plus în circulația monetară se datorește intrării devizelor, ca preț al exportului — singura cale sănătoasă pentru majorarea circulațiunii. Și urmările bune s'au manifestat imediat în viața economică.

Circulația monetară a mai sporit și prin vărsămintele asupra împrumutului, realizarea în Lei și punerea în circulație a fondurilor împrumutului, imobilizate până acum la Banca Națională în contul curent al Statului.

Au ieșit și continuă să iasă Lei pentru plata datoriilor întârziate ale Statului, pentru refacerea Căilor ferate și Șoselilor. Acești Lei vin să mărească circulația și răspândindu-se în țară înviorează târgul.

După părerea dlui Rist îndreptarea situației se va putea face și mai simțită, în efectele ei binefăcătoare, peste 2—3 luni, pe la finele a. e., iar continuând exportul cerealelor, și la primăvară și al porumbului, cu recoltă abundentă, nu ar fi mirare, că în interval de 5—6 luni circulația monetară să mai sporească cu încă 2—3 miliarde.

Între emisiunea făcută pe aceste baze și care reprezintă capital străin efectiv, intrat în țară, și între hârtia fabricată altă dată pentru nevoile Statului, este mare deosebire.

Emisiunea este sporită acum prin producția țării, prin bunuri reale sau prin împrumuturi externe. Moneta pusă în circulație este aur.

Efectele sporirii circulației sunt vădite: prețul recoltei exportate sporește puterea de cumpărare a producătorului. Se plătesc datorii din trecut, se mărește consumația, sporește puterea contributivă a țării.

Va crește și importul, ca urmare a exportului. Repercusiunea se va simți așadar asupra venitului general al populației, asupra puterii de cumpărare, asupra încasării impozitelor.

Este greu de făcut profeții în chestiuni de finanțe și este mai ales greu să fixezi timpul în acest domeniu — zice dl Rist. Repetă însă, că nu l-ar mira, ca îmbunătățirea generală să se poată remarcă până la sfârșitul acestui an.

Să dea Dumnezeu!

## Stabilizare și bilanț.

### Repercursiunile stabilizării monetare asupra întreprinderilor economice private.

De Petre Porușki, prof. univ.

(Urmare).

Din contră cifrele posturilor fixe sunt expuse variațiilor monetare. Spre a avea toate pozițiile de bilanț — fixe și variabile deopotrivă — raportate la aceeași bază comună, Leul cu curs forțat la o anumită dată, sau acum Leul stabilizat, e nevoie să procedăm după o anumită metodă. „Bewertung bei schwankender Währung“ i-au zis germanii, iar francezii „valorisation“ în sensul de evaluare sau reevaluare, operațiunii de rectificare a bilanțului. (Mahlberg, op. cit. p. 121, Mabit, op. cit. p. 5). Și noi numim *valorizare* această operațiune și înțelegem prin revalorizarea bilanțului, operațiunea de ajustare către Leul stabilizat a posturilor de bilanț care nu urmează fluctuațiile valutare; ea nu se identifică cu orice evaluare, căci simple evaluări se pot face și independent fapte monetare; nici nu constă în operațiunea de împărțire a tuturor pozițiilor din bilanț prin coeficientul de depreciere a Leului, fiindcă la ajustarea bilanțului trebuie să avem în vedere valoarea actuală și reală a fiecărui lucru sau creanțe. Această valoare exprimată în monedă curentă este rezultanta factorilor economici cari determină prețul, în chiar momentul evaluării. Astfel am spus mai sus, că imobilele urbane nu au astăzi prețul exprimat prin înmulțirea cu coeficientul care arată deprecierea Leului hârtie sau stabilizat față de Leul aur antibelic.

Utilitatea valorizării bilanțului în economia privată poate fi ușor înțeleasă, dacă ne dăm samă

de felul cum se repercutează deprecierea monetară asupra întreprinderilor industriale și comerciale. Repercursiunile sunt economice — întrucât privesc exploatarea economică a întreprinderilor, — juridice, prin consecințele privitoare la situația asociațiilor, acționarilor și terților — și în fine fiscale, fiindcă legile fiscale indică ca bază de impunere a întreprinderilor industriale și comerciale bilanțul. (V. Legea pentru unificarea contribuțiilor directe din anul 1923, art. 30, 38, 42). Să le examinăm în mod detaliat

### 4. Repercursiunile fluctuațiilor monetare asupra exploatării, la întreprinderile economice private.

Multe dintre cazurile de insolvență și faliment, ce s'au produs după războiu în țările cu moneda depreciată, se explică prin instabilitatea monetei. Prima fază a instabilității — cum se vede și din experiența celor zece ani de politică economică și financiară urmată de guvernele noastre — a fost inflațiunea. În periodul inflațiunii numeroase întreprinderi comerciale și industriale și-au pierdut o parte însemnată a capitalului, fiindcă beneficiile lor (reale) nu țineau pas cu deprecierea progresivă a monetei. Comerciantul vânzându-și marfa și industriașul vânzându-și produsul, nu mai putea obține sau produce nouile stocuri pe același preț de cost ca stocurile anterioare. Cu cât diferența între prețul de cost și beneficiu este mai mică, cu atât pericolul diminuării capitalului angajat în întreprindere este mai iminent și, în momentul când prețul de vânzare nu mai acopere costul producției, începe a se pierde capitalul. Un exemplu: Prețul de vânzare al unui produs industrial e de 120 Lei și se compune la un moment dat din 60 Lei costul materiei prime, 40 Lei manoperă, 10 Lei cheltueli generale și 10 Lei câștig; în caz de depreciere a monetei cu 25%, depreciere care se resimte mai mult la prețul materiilor prime și mai puțin la salarii, se produce următoarea perturbație în costul fabricației: materia primă se scumpește potrivit deprecierei monetare la 75 Lei, manopera și cheltuelile generale, urmând mai încet tendința de scumpire, se urcă cu numai zece la sută la 44 Lei și 11 Lei. Avem deci următoarea calculație:

Materia primă . . . .	Lei 75—
Manopera . . . . .	„ 44—
Cheltueli generale . . .	„ 11—
<b>Total . . . . .</b>	<b>Lei 130—</b>

Costul noului stoc s'a urcat la 130 Lei — nesocotind beneficiul, câtă vreme prețul de producție al stocului anterior era numai de 110 Lei și pe lângă prețul de vânzare de 120 Lei dădea și un beneficiu de 10 Lei. Depinde de împreju-

rările de desfacere a noului stoc, că producătorul mai câștigă sau pierde; s. e. la un preț de vânzare sporit cu zece la sută de Lei 132 ar câștiga 2 Lei, față de 10 Lei la stocul anterior; dacă marfa nu suportă acest spor de preț, producătorul la 130 Lei lucră fără câștig, iar la un preț de vânzare inferior pierde.

Mai grav se prezintă cazul următor: costul de producție al unui obiect este de Lei 100, cînd dolarul 120 Lei sau lira sterlină 600 Lei, și obiectul se vinde cu un câștig de 25% pentru prețul de 125 Lei, între timp Leul scade la 160 Lei dolarul sau 800 Lei lira sterlină și producătorul urcă și el prețul de vânzare cu 25% la rotund 156 Lei.

Scăzând din prețul de desfacere de Lei 156  
costul „ „ 100  
rezultă un beneficiu de Lei 56

În realitate — socotind Leul raportat la aceeaș bază aur — producătorul nu a câștigat decât 25 Lei; diferența între Lei 56 și

„ 25

Lei 31 — exprimă deprecierea valutară. Concluziunea e, că în perioade de depreciere continuă a monetei o bună parte a beneficiilor este fictivă. Distribuind beneficiile aparente, întreprinderile își consumă capitalul de rulment și mai târziu, dacă nu fac amortizări în raport cu deprecierea monetară, chiar capitalurile investite în instalațiuni și clădiri. Când moneda e stabilă, amortizarea se calculează asupra prețului de achiziție și se repartizează în părți egale pe un număr de ani. În caz de inflațiune, sumele afectate anual amortizării trebuie să fie în raport cu prețul de înlocuire a utilajului, care este în continuă creștere. La o mașină care a costat 100.000 Lei și urmează să fie amortizată în monedă stabilă în cursul alor cinci ani, cota anuală de amortizare este de 20.000 Lei; în caz de depreciere a Leului, cota de amortizare va trebui sporită la atât, cât revine pe anul în curs din valoarea actuală a mașinei, repartizată pe restul anilor și socotită în monedă depreciată. Calculul acesta trebuie repetat în fiecare an, cât timp continuă deprecierea.

Deprecierea monetei îndeamnă pe comercianți și industriași la imobilizare, spre a se pune la adăpost dinaintea pierderilor, iar imobilizările scad capitalul de circulație și în consecință procentul de câștig. În fine împușinarea capitalului propriu împinge la solicitarea creditelor, cari în măsura în care sunt căutate se scumpesc și pun noui sarcini producției.

În rezumat inflațiunea distruge capitalurile.

Fenomenele inverse se produc în caz de deflațiune. Retragerea monetei antrenează scăderea prețurilor. Exemplu: dacă o cantitate de marfă cumpărată cu 500.000 Lei, când Leul valoarea 800 Lei lira sterlină, se revinde la cursul de 600 Lei lira sterlină cu 400.000 Lei, rezultă o pierdere aparentă de 100.000 Lei; în realitate 500.000 Lei la cursul de 800 Lei fac lire sterline 625, iar 400.000 Lei la cursul de 600 Lei fac lire sterline 666, rezultă deci un beneficiu de 41 lire sterline. Registrele fiind însă conduse în monedă instabilă, comerciantul și industriașul vor fi nevoiți să înregistreze pierderile aparente, ceea ce va întări tendința de a menține prețurile la vechiul nivel, chiar după întărirea valutei. Și chestiunea amortismentelor are aici alt aspect. Pornind din considerațiunea că amortizarea în realitate este repartizarea unor cheltuieli pe mai multe exerciții cărora le profită, transformându-se astfel capitalul imobilizat (construcțiuni și utilaj) în capital circulant: într'un period de deflațiune cotele de amortizare trebuie astfel fixate, ca sumele calculate asupra prețului de cost al propriilor produse să acopere, în timpul prevăzut, integral cheltuielile de înlocuire a lucrului amortizat. Exemplu: o mașină cumpărată cu 100.000 Lei, egali cu 125 lire sterline, când lira sterlină cota 800 Lei, urma să fie amortizată în cinci ani, în rate anuale de câte 20.000 Lei, egali 25 lire sterline; după scăderea cursului lirei sterline la 600 Lei rata de amortizare de 20.000 Lei va fi o sarcină prea grea și sarcina va crește proporțional cu întărirea Leului, dat fiind că prețurile interne nu se acomodează imediat cursului monetei.

Deflațiunea îndeamnă pe consumenți la abținere și duce la criză de desfacere și de producție; sarcinile debitorilor cresc, iar creditorii își pierd garanțiile reale, căci 1.000.000 Lei, cînd lira sterlină 800 Lei, este o sarcină de 1.250 lire, câtă vreme la cota de 600 Lei lira sterlină e o sarcină de 1.666 lire; stocul de mărfuri care era garanție suficientă pentru prima sumă, nu mai acopere pe a doua. Deflațiunea pune debitorii la discreția creditorilor.

În rezumat, cursul forțat și instabilitatea monedei, indiferent dacă tendința e spre inflațiune sau deflațiune, provoacă incertitudine: activitatea economică este redusă la speculația monetară, iar producția de orice natură este paralizată. (D. și Mabit, op. cit. p. 37).

(„Revista juridică“)

(Va urma)

## Cum să ne pregătim pentru ziua de mâine.

(Cuvinte către tineretul comercialist).

(Urmare).

Poate tinerii elevi se vor alarma și mărturisi într'adevăr că nu s'au ivit la D-lor astfel de preocupări. E posibil să fie așa, însă cred că dacă ar lua puțin aminte asupra îndeletnicirii D-lor extra-școlare ar găsi urme, natural într'o măsură mai mică, de atari preocupări. Oare astfel de preocupări n'au apărut la acei elevi mai mari din cl. 3-a sau a 4-a cari s'au angajat să țină contabilitatea unui mic comerciant sau la o mică economie rurală, sau la acel tânăr care mai răsfoiește o carte sau publicație în acest domeniu? Dar aceste preocupări intelectuale în materie de contabilitate trebuie să constituie aproape monopolul contabililor-profesioniști, funcționarilor și șefilor de contabilitate sau comercianților și industriașilor mai mici cari își conduc singuri contabilitatea. Sunt multe lucruri noi cari se aduc contribuția acestui studiu. În afară de ambiția unui coleg ultra zelos care, descoperă o nouă coloană în mai știu ce registru auxiliar, sau un tânăr doctor în studii comerciale și mai puțin expert în materie de contabilitate care, frumușel mai trage o linie cu portocaliu lângă una deja existentă cu roșu în jurnal și dă fuga apoi la minister să i se breveteze invenția, mai există o mulțime de specialiști, între cari un număr important de profesori cari au adus și aduc contribuții de mare valoare în studiul contabilității. Evident că nu pot trece cu vederea autorii naționali în materie de contabilitate, decedatul Petrescu dela Iași, unul dintre cei mai vechi, profesorul dlui Gr. L. Trancu-Iași, fost ministru, deasemenea autor de astfel de lucrări, Th. Ștefănescu, fost profesor și director la Banca Națională din București, Arsenie Vlaicu, Butculescu, Romulus Ionașcu decedat, acesta cu lucrări de mai puțină importanță, C. Neamțu, etc.

Nu putem trece cu vederea și activitatea rodnică pe care o desfășoară în această direcțiune și mulți dintre membrii corpului absolvenților școalelor sup. de comerț, cari au și Revista generală de comerț și contabilitate, în frunte cu dl Chr. Stăncovici, fostul secretar general al camerei de industrie și comerț din București. Nici lucrările de contabilitate nu abundă și ca publicistică nu știu dacă avem mai mult de 5—6 reviste, dintre cari 4 tânjesc rău de tot. Cauza va va fi poate și hârtia scumpă și tiparul, poate și criza de colaboratori, dar cauza principală e indiferența publicului și aici publicul înțelegem profesioniștii, contabilii și oamenii pe cari i-ar

putea interesa. Acest desinteres se traduce ad literam cu ceea ce vă amintea mai înainte: lipsa unei munci în sens intelectual. La ce bun, atunci când poți foarte bine, în fața unei cafele turcești să treci în revistă avantajele imediat realizabile pe care ți le-ar putea aduce, venind la guvern cutare sau cutare partid politic sau în altă ordine de idei, să faci reflexi de estetică aplicată apreciind generos ritmul figurilor de balet din trupa lui Tănase.

Evident că la națiunile mai mari și mai înaintate ca a noastră, lucrările și publicațiunile în materie de contabilitate, apar într'un număr destul de important. Faptul acesta e datorit în bună parte și răspândirii și cunoștinței limbei în care apar aceste lucrări. O lucrare de contabilitate, ca și în ori-care altă ramură, tipărită în românește, poate interesa un număr oarecare de persoane dintr'o populațiune românească de cca 14 milioane, mai mult de 3 mil. dintre locuitori sunt străini.

O lucrare însă care apare în limba franceză nu se limitează numai la necesitățile unei populațiuni de 40 mil., ci se răspândește și în străinătate, unde găsim atâta lume cunoscând limba franceză și fiind formată în spiritul culturii franceze. Oare o carte apărută în limba germană rămâne numai în Germania, nu trece ea și în Elveția, Austria, Cehoslovacia, Jugoslavia, chiar și în România și Polonia? În Franța autorii în materie de contabilitate nu sunt chiar puțin numeroși și lucrările dacă nu abundă, se găsesc însă destule și la îndemâna tuturor, adresându-se tuturor gradelor de cultură. Astfel găsim abecedarele de contabilitate, planurile contabile pentru tot felul de meserii: plan de contabilitate pentru un croitor, pentru o franzelărie, pentru un garaj sau pentru un joagăr. Apoi lucrări despre noțiuni elementare de contabilitate numite: Précis de comptabilité, apoi manuale sau tratate de contabilitate. Dar, în afară de acestea apar și lucrări în sens mai savante, încercare de constituire rațională a unei discipline contabile dintr'un întreg punct de vedere: filosofic, științific și tehnic. Contul este o clasă de unități de valoare. Bilanțul este privit din punct de vedere static și dinamic. Natural că lucrări ca acestea din urmă nu-s chiar pentru debutanți. E vorba că, din școală elevul să iasă, pe lângă cunoștințele ce a asimilat și cu tendința de a se cultiva și în afară, cu dorința de-a cetii.

Nu se poate abuza însă cu această muncă în sens intelectual pentru funcționar, deoarece îndeobște e cunoscut că în întreprinderile economice se muncește mult.

Din cele ce au precedat urmează ca un tânăr comercialist, în sprijinul unei munci inte-

lectuale, să cunoască neapărat, sau mai bine zis să aibă atari cunoștințe ca să poată studia într'una din limbile moderne-universale: franceza, engleza sau germana. Căci, închipuți-vă Dn. un român, un ungar, un bulgar care necunoscând decât limba maternă, e condamnat să rămână numai la ceea ce-i poate procura cultura națională. Din cauza neînsemnatului număr de cetitori, la naștunile mici nici traducerea nu prosperă. De aceea se impune ca tânărul la terminarea școlii să cunoască intrucâtva o limbă străină universală.

Am observat în timpul vacanțelor școlare de vară, dealtfel am făcut-o și noi, elevi în officii particulare, cu intenția de-a face încă din timp o coordonare între cunoștințele teoretice de peste an și mersul afacerilor și operațiunilor contabile în sens practic. Nu pot spune că-i un obicei rău acesta, dar nu înclin să spun că-i tocmai recomandabil. Oare tânărul de 15—18 ani cu mintea nu chiar formată la această vârstă, nu vorbesc de cazuri excepționale, prețuește așa cum trebuie timpul acela de recreare care e pentru dânsul, timp în care el încearcă însă, să prindă cu încă modestele sale cunoștințe ceva în sens practic din complexul operațiunilor unei întreprinderi?

Aici nu găsește ceva anume prevăzut pentru dânsul, cum e în școală, aici lipsește ceva din expunerea în sens pedagogic, aici poate nu i se oferă decât posibilitatea de-a însuși personal și direct. Natural că e bine când omul trece prin multe și vede o diversitate cât mai mare de lucruri. Astfel un elev care dorește să-și sacrifice vacanța i s'ar putea recomanda să se plaseze pe timpul unei veri într'o întreprindere de comerț propriu zis: manufactură, coloniale, drogherie etc., în a doua vară la o întreprindere industrială, apoi în altă vară într'una agricolă, și așa mai departe. Cu acest sistem tânărul ar avea avantajul de-a putea alege mai târziu cariera. Tânărul care trece prin atâtea ramuri de afaceri s'ar putea opri la aceea către care ar avea o înclinație deosebită. Căci de multe ori vedem persoane rău plasate în profesiunea lor, ajunse aici mai știu eu în urma căror împrejurări și cari ar putea produce cu mult mai mult în profesiunea care ar corespunde firei lor și aptitudinilor lor. Cred că nimeni nu mă va desaproba atunci când recomand tinerilor elevi debili sau anemici, și câți nu sunt dintre acești, să-și întrebuițeze vacanța numai pentru recreare, pentru fortificare.

Revenind la cultura profesională trebuie să mai recomandăm tânărului comerciant chestiunile cari formează obiectul Ec.-politice, o știință nouă și un domeniu de studiu cu mult mai vast decât al contabilității.

Diversitatea chestiunilor de econ.-politică, actualitatea multora din ele, fac să apară acestea interesante și atrăgătoare. Sunt atâtea probleme de ordin economic, cari nu numai că preocupă întreaga omenire și mai ales țările mai mici și cari n'au ajuns la un grad mai dezvoltat de civilizație, țări între cari ne numărăm și noi, dar torturează și desesperează prin rezolvarea lor incomplet, interesat sau chiar invers de cum ar trebui. Dar nu trebuie uitat că între Ec.-pol. și sociologie există o legătură și de multe ori fenomenele uneia se explică cu ajutorul celeilalte și viceversa. Așa de exemplu moneda depreciată în Franța n'a jost datorită atât de mult unei producții reduse, poate într'o măsură mai mare datoriei externe și inflației, dar în bună parte și frământărilor sociale, lupta partidelor de stânga, clasei muncitorești împotriva clasei burgheze-capitaliste. La noi încă am putea motiva, intrucâtva, deprecierea monetei naționale prin micșorarea producției agricole, după-cum știți principalul izvor de bogăție al țării, prin trecerea proprietății mari în mâna micilor agricultori — țărani. Odată ce am spus că există o legătură între economie-politică și sociologie, oare pe un comerciant, trecut în viața de toate zilele, nu l-ar interesa și chestiunile sociale? Domeniul științelor financiar-economice e atât de vast și un comerciant inteligent și cu baze culturale solide, găsește destul teren de cercetat, cel puțin tot atât cât găsește și un militar, un teolog sau un jurist în domeniul său. Ar fi multe încă de amintit însă ar urma totodată să mă îndepărtez de la subiect, care privește numai îndrumări sau principii călăuzitoare pentru comercianți. Când pomenesc, economie-politică cum am făcut-o mai sus, mă gândesc numai la economia liberală, aceea clasică să zic așa, deși e o știință relativ nouă, aceea pe care am învățat-o și noi în școală. Și-o învață și azi elevii. Aceasta e o denumire pe care o întrebuițează occidentalii, tocmai spre deosebire de economia politică după concepția socialist-Marxistă sau de economia zisă nouă după concepția naționalistă, economie politică preconizată azi în Franța, de gruparea monarchistă l'Action Française.

Trecând la altă ordine de idei, ași dori să mai expun încă o părere a mea. Am auzit de-atâtea ori în școală și în afară de școală, vorbindu-se mult și făcându-se atâtea vâlvă în jurul „stilului comercial“. Ba se merge cam departe, auzindu-i pe unii aclamând cu o candoare adorabilă și cu un entuziasm demn de-o soartă mai bună: cutare are un stil comercial strașnic, o adevărată somitate în stilul comercial. Ce se numește stil comercial? Eu unul nu pot da o stare de finiție.

(Da urma).

## A VI-a scrisoare către plugari.

Sâmbătă, 28 Septembrie.

### Faceți rotația semănăturilor!

D'am spus și vă repet că eu liniște nu pot avea până n'oiu vedea agricultura noastră în rândul agriculturii din țările cu care ne concurăm.

Cu legi, cu măsuri administrative, cu ajutorul statului, cu ajutorul așezămintelor de credit sau de vânzare — dar totodată și cu ridicarea minții plugarului — trebuie să ajungem cât mai repede la ținta noastră: sporirea producției.

Prin această a șasea scrisoare voiu arăta minții plugarului un izvor nou de sporire a producției: rânduirea plantelor cultivate pe o bucată de pământ.

La această înțelepțească rânduire trebuie să ne ajutăm unul pe altul: statul și plugarul.

#### 1. Ce trebuie să știe plugarul?

Că dacă semeni, an după an, aceeași plantă în același loc, rodul se împușinează

Iar dacă ști cum să rânduiești plantele una după alta pe același loc, rodul sporește.

2. Ce trebuie să facă statul? Să înlesnească pe plugarii cari vor să-și facă rânduială la culturi — fie prin măsuri de „poliția câmpului“ — fie prin măsuri cari să înlesnească adunarea la un loc a petecelor mărunte.

3. Iar ce face statul, trebuie să meargă mână în mână cu ce va face plugarul — căci altfel strădania se duce în vânt — și din lege, ori cât o fi de bună, s'alege praful.

\* \* \*

Și-acum să arăt temeiul acestor trei puncte.

Cine nu știe că „nu merge grâu după grâu“?

Adecă de mers, merge — dar dă rod puțin, mult mai puțin decât dacă îl semeni după porumb, ori mai ales după mazăre sau fasole.

Agricultorii cumiști au băgat de seamă că așa e cu orice plantă cultivată: când se sfârșește viața ei, dacă n'o muși în altă parte, pe alt loc, puterea de rodire slăbește.

Pământul „obosește“ și el tot hrănind mereu și mereu aceeași plantă; — se și zice: „oboseală de trifoi“, „oboseală de sfeclă“ ș. a. m. d.

Și e firesc să fie așa. Aceeași plantă — cu aceleași rădăcini, — îl sugă an cu an din aceeași parte: ori de deasupra, dacă are rădăcinile firoase cum e grâul; ori dela fund, dacă are rădăcinile înfipte adânc, cum ar fi sfecla, lucerna.

Iar dacă știi cum să le învârtești una după alta, vit cu planta tot mereu la masa plină, adecă la pământul odihnit gata.

Unde mai pui că fiecare plantă are boala ei și buruenile ei. Tot semănând-o pe loc în toți anii, se încuibează sdravăn boala și neamul de bălării îndrăgostite de plantă.

Iar schimb-o pe alt loc: și ai să vezi că rodul se mărește, boala scade, bălării se împușinează.

Această observare a făcut pe agricultorii înaintași să chibzuiască și să întocmească fel de fel de planuri, ca să potrivească mai bine: rânduirea plantelor una după alta, în așa chip ca ele să nu sărăcească prea mult pământul, ci să-l

găsească mai pregătit cu hrana care le place mai mult.

Această rânduire a plantelor întocmită cu multă chibzuială se chiamă rotațiune, fiindcă plantele vin una după alta pe aceeași parcelă, ca roata.

Iar lucrarea de împărțire a pământului în tarlale pe care are să se facă rotațiunea, se chiamă asolament (dela cuvântul solă, care însemnează tarla).

Adeseaori lumea amestecă cuvintele acestea amândouă: asolament și rotațiune; dar nu e nici o pagubă din asta!

\* \* \*

Nu e lucru greu să faci „rotația“ când ai pământ prea puțin. Ții seamă dacă anul acesta l-ai pus grâu, la anul îl pui porumb (ori altă prășitoare). Dacă ai ceva mai mulțisor, îl împarți în două și pui pe o tarla o plantă care se prășește (cum e porumbul) și pe altă tarla o plantă care nu se prășește (cum e grâul); iar anul viitor, faci schimb.

Dar nu e nici așa de ușor; căci dacă te ții numai de rotațiunea porumb-grâu (ori porumb-orz, ori porumb-ovăs), prea se secătuește pământul și trebuie îngrășat. Rotațiunea de doi ani a sărăcit pământul din sudul Italiei; și multe din pământurile țării noastre au sărăcit tot din pricina aceasta.

Deaceea, oricine poate, adecă cine are mai mult, trebuie să caute o rotațiune la trei ani: pe aceeași parcelă să nu vină rândul aceleiași plante mai curând ca trei ani (un an da, doi nu). Este bine deci, ca la grâu și porumb, să se adauge încă o parcelă: ori cu mazăre, ori fasole, borceag, trifoi, pepeni.

Nu este însă tocmai ușor să faci un bun asolament și o bună rotație când ai ceva mai mult pământ și vrei să te ții de toate regulile.

Trebuie să ții seamă de mai multe lucruri. Așa de pildă:

1. Felul pământului. Dacă pământul e nisipos, plantele prășitoare (cum e porumbul) trebuie să vie la rând cât mai rar, iar cele neprășitoare (cum e grâul și trifoiul) cât mai des.

Pe câtă vreme cu pământul argilos (lutos) lucrurile se petrec tocmai dimpotrivă: el cere să fie prășit cât mai des.

2. Bogăția pământului. După o plantă care sărăcește pământul (ca de pildă sfecla de zahăr, grâul, meiul, paringul, tutunul, etc.), se pune una care se mulțumește cu mai puțin sau care chiar îl drege, cum sunt mazărea și trifoiul; iar după mazăre ori trifoi (care îmbogățesc pământul) se pune grâu, orz ori sfeclă. Sfecla și mazărea nu pot veni pe același loc, cu folos, decât la 4—5 ani; dacă le pui mai curând, trebuie să îngrăși sdravăn pământul, mai ales pentru sfecla de nutreț, și mai puțin pentru cea de zahăr.

Iar lucerna și trifoiul trebuie să aștepte de două ori mai mult decât a durat verde pe loc.

3. Felul rădăcinilor. După o plantă cu rădăcini subțiri, firoase, care nu se înfig prea adânc trebuie să urmeze planta cu rădăcina adâncă (după grâu merge sfeclă; și după sfeclă, orz).

4. Durata culturilor. După o plantă care se culege toamna târziu, vine una care se seamănă primăvara. Iar cele care se seamănă toamna,

trebuie să vină după una care s'a cules mai de cu vară.

5. După plante care se prășesc (porumb, cartofi, fasole) vin plante care nu se prășesc (grâne).

Pentru a se ține seamă de aceste reguli, cine are mai mult pământ, obișnuiește asolament cu rotație la patru ani.

Pământul se împarte în patru tarlale. În anul întâiu tarlăua Nr. 1 se pune cu porumb; Nr. 2 orz; Nr. 3 mazăre; Nr. 4 grâu.

În anul al doilea se învârteste hora la dreapta, așa că unde a fost porumbul vine orzul; unde a fost orzul vine mazărea; unde a fost mazărea (ori trifoiul) vine grâul; unde a fost grâul, vine porumbul. Și tot așa, mereu la dreapta, pentru anii următori, când, împlinindu-se patru ani, vine fiecare la locul de unde a pornit; și o începe dela capăt.

\* \* \*

Lucrurile nu se petrec însă prefutândeni după acelaș calapod.

Plugarul trebuie să se uite și la altceva: să producă marfa pe care o poate desface mai cu preț și mai repede. Și firește că acest lucru împiedecă de multe-ori socotelile de-acasă! Așa de pildă, agricultorul de lângă oraș n'o să se ție de aceleaș reguli ca agricultorul din Bărăgan. Lângă oraș se caută mult zarzavaturile, laptele și carnea.

Firește că aci plugarul își va întocmi un asolament și o rotație care se întemeiază mai mult pe grădinarie și fânețuri.

Alt asolament și altă rotație (întemeiate poate pe grâu, ori pe orz și pe porumb), își face plugarul din Bărăgan.

În agricultură nu merge după tipic. Deaceea are omul: ochi să vadă — și minte să înțeleagă.

Lucrul de căpetenie este să judeci: în ce stare lasă pământul cutare plantă; și pentru care plantă nouă se potrivește mai bine pământul în starea aceasta. Și alegi, dintre mai multe, care-ți place.

\* \* \*

O greutate mare în alegerea rotațiunilor în cultură stă în aceea că alegerea nu atârână numai de ce vrei d-ta, ci și de ceea ce face vecinul d-tale.

Plugarii noștri mărunți au pământul risipit în toate părțile. Și e foarte greu de ținut rânduiala și paza pe un câmp împestrifat, mai ales cu obiceiurile noastre.

Se cer aci două lucruri pe cari trebuie să le facă statul cu autoritățile pe de o parte — și întovărășirea plugarilor pe de altă parte.

Statul cu autoritățile: mai multă rânduială în poliția câmpului. Autoritățile locale au ordin să aplice legile în ființă. Iar Ministerul de Agricultură va veni cu o lege mai completă și mai gospodărească de poliție a câmpului.

Deasemenea, o comisiune a Ministerului cercetează acum o lege nouă, zisă de Comasare — după care din când în când, plugarii luminați vor putea să-și adune petecele mărunte la un loc, sau în două-trei, după-cum o fi felul pământului, ori nevoile locului.

În alte țări, o astfel de lege, e în ființă de mult timp; și ea a dat roade bogate: economie

de timp cu alergătura dela o parcelă la alta, înlesnire de pază, rotații mai potrivite, etc. Ungurii o au de mulți ani. Și cu toate că în Transilvania populația românească a fost nedreptățită la aplicarea legii, am găsit un sat care mi-a cerut să aducem mai repede legea Comasării.

Dar folosul unor astfel legi — cum e Comasarea și poliția câmpului — nu este de loc simțitor, dacă buna înțelegere între plugari nu le însoțește pas cu pas. Am găsit sate unde plugarii se înțeleșeseră între ei ca într'o parte a câmpului să pună toți păloase (grâu, ovăș, orz) și în alta porumb. Iar în anul următor se făcea schimbul între cele două câmpuri.

În Transilvania sunt multe sate unde se fac trei câmpuri, unul din ele lăsându-se pentru islaz. Multe lucruri bune pot face ei, dela ei, plugarii luminați.

Deaceea spunem și repetăm mereu: fără de luminarea d-voastră, a plugarilor, nu putem ajunge repede unde trebuie: sporirea rodului.

*I. Mihalache*

*Ministrul Agriculturii.*

## Situația.

Ofensiva de toamnă începută de opoziție contra guvernului a fost mult stânjenită de declarațiile făcute de dl Ch. Rist ziarului „Argus“. Sunt foarte încurajatoare aceste declarații care ne asigură că situația tezaurului și a valutei sunt așa de bune, că din partea acestora orice surpriză în spre rău sau pacoste este exclusă.

Dealtfel aceste declarațiuni le confirmă și cifrele încasărilor tezaurului, publicate în ultimele zile. Numai în capitală în ultimele două luni suma încasărilor a crescut zilnic dela 3 milioane, la 26 milioane, sumă pe care nici conducătorii Ministerului de finanțe nu o credea realizabilă.

Această soliditate a tezaurului rezultă de pe urma dispozițiunilor bine studiate luate de dl Ministru de finanțe și aplicate cu cea mai mare stricteță și necunoscând nici o oboseală de cătră dl Secretar G-ral C. Teianu. Nu așa de bine se poate vorbi despre situația generală a pieței și cu deosebire a bursei.

Transacțiunile pe piața Bucureștilor sunt foarte reduse. Samsarii de cereale, cu toată epoca de export nu au de loc de lucru.

În bursă operațiunile reale se reduc aproape toate la vânzări, cumpărători fiind în mare majoritate profesioniștii de-ai bursei.

Conducătorii politiceii economice ai țării fac eforturi mari spre a găsi leac pieței. Cum activitatea aceasta se bazează mai mult pe specialiștii oficiali și creațiuni altruiste nu progresează de loc.

București.

*Remizier.*

## CRONICĂ.

**Constituirea băncii internaționale.** Noua întreprindere bancară numită „Societatea Bancară Română” a luat ființă definitivă.

Tribunalul comercial Ilfov, a dat sentința prin care îi acordă autorizație legală de funcționare. Capitalul ei este de 250 de milioane împărțit în 50 de mil de acțiuni a câte 5 mil Lei. El a fost subscris de către fondatorii societății și anume dl Argetoianu 10 milioane, N. G. Cantacuzino, C. Garoflid, Mihail Manoilescu, I. Mitilineu, ing. G. Popescu, câte 3 milioane, Leo Capralik 12 milioane, Dresdnerbank din Berlin 83 milioane, Kommerz und Privat Bank din Berlin 41,660.000 Lei, firma G. Japhet Comp. Ltd. din Londra 41,660.000 Lei, Amsterdamsche Bank din Amsterdam 20,830.000 Lei, I. H. Stein din Colonia 12,500.000 Lei, dl Simon Hirschland din Essen 12,500.000 Lei.

Președintele Consiliului de administrație va fi dl C. Argetoianu, vicepreședinte dl Herbert Guttman, iar membri d-ții N. G. Cantacuzino, W. Frisch, C. Garoflid, C. Goetz, Georg Hirschland, P. Lindenberg, M. Manoilescu, I. Mitilineu, Dr. H. van Nierop, ing. Gh. Popescu, Ghiță Popp și Dr. H. von Stein.

\* **Banca Chioarului s. a.** este firma nouă a Cassei de păstrare din Chior s. a., modificată în adunarea generală dela 26 Maiu a. e.

\* **Cea mai mare întreprindere bancară din lume** a luat ființă prin fuziunea a două uriașe bănci americane: National City Bank of New-York și Corn Exchange Bank.

Capitalul social și rezervele noii bănci se cifrează cu fantastica sumă de 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> miliarde Dollari, sau Lei 417 miliarde 500 milioane.

### „FURNICA”

casă de economii, societate pe acții, Făgăraș.

### Concurs.

„Furnica” casă de economii, societate anonimă în Făgăraș, publică concurs pentru ocuparea unui post de

### Funcționar.

Dela reflectanți se cere absolvirea unei școli superioare de comerț. Cei cu praxă vor fi preferați. Ofertele cu indicația pretensiunilor de salariu sunt a se înainta până la 15 Octombrie 1929. Postul este a se ocupa imediat.

Făgăraș, la 30 Septembrie 1929.

**Consiliul de administrație.**

## Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României

Extragem din ultima situațiune sumară, dela 21 Septembrie 1929, a Băncii Naționale următoarele poziții:

Activ	Lei
Aur în țară și străinătate . . . . .	8.767,157.545
Devize . . . . .	6.180,744.670
Monetă divizionară . . . . .	3,277.865
Portofoliul comercial . . . . .	9.046,989.044
Imprumut. pe efecte publ., warante etc.	941,845.845
Datoria Statului . . . . .	3.958,659.838
Avansuri temporare Tezaurului . . . . .	1.841,480.069
Efecte publice . . . . .	637,333.331
Fond. de pens. și asistență pt. personal	108,311.027
Imobile . . . . .	381,362.347
Mobilier și mașini de imprimerie . . . . .	61,297.630
Cheltuieli de administrație . . . . .	123,766.665
Efecte și avansuri rambursat prin Stat	1.671,850.000
Argint—Lingouri și monete . . . . .	6,445.965
Conturi diverse . . . . .	2,667,174.148
<b>Totalul activelor</b>	<b>36.297,695.989</b>

### Pasiv

Capital . . . . .	600,000.000
Fonduri de rezervă diverse . . . . .	706,543.818
Bilete B. N. R. în circulațiune . . . . .	22.197,480.199
Conturi curente și recepise la vedere	10.888,733.804
Dobânzi și beneficii diverse . . . . .	245,015.117
Conturi diverse . . . . .	2.479,722.985
Raportul între stocul de aur și angajamente	27 <sup>32</sup> / <sub>100</sub>
Raportul între stocul total și angajamente	45 <sup>94</sup> / <sub>100</sub>

Taxa: { Scont 9<sup>1</sup>/<sub>2</sub>%  
Dobânda 10<sup>1</sup>/<sub>2</sub>%

### Concurs.

Subsemnatul institut publică prin această concurs pentru ocuparea unui post de

## Contabil-diriginte

pentru nou înființându succursală din comuna Bandul de Câmpie.

Reflectanții vor trebui să producă un certificat de absolvirea unei școli superioare de comerț sau academii, precum și unul de praxă bancară de cel puțin 5 ani.

Ofertele cu indicația pretensiunilor de salariu sunt a se înainta cel mai târziu până la 15 Noiembrie 1929, iar postul se va ocupa cel mai târziu la 1 Decembrie 1929.

Se observă să reflectantul va avea locuință în edificiul băncii.

Reghin, la 24 Septembrie 1929.

„MUREȘIANA”

institut de credit și economii

Reghin.